Ч. 75 (14.323). Львів, пятниця 3. квітня 1936. Pocztowa opłata oplacona ryczałtem. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504.060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До українського громадянства!

Стан українського національного шкільництва в межах польської держави просто жахливий. На близько 7 міліонів українців у польській державі сьогодні начисляють 457 народніх державних шкіл з українською мовою навчання. Крім цього є лише 5 українських гімназій та одна середня фах. школа; зате нема ані одної вищої школи. Здається, що ми одинокий нарід на цілому світі, що зі своїм шкільництвом не то не йде вперед, але, без огляду на зріст населення, навіть значно зменшує свій стан посідання в ділянці шкільництва. Поверх пів міліона наших дітей не має змоги ходити не то вже до української, але взагалі до школи. Поверх третина нашого народу неграмотна, а в деяких околицях неграмотність перевищує 60% населення. Природно, що серед такого стану не може зростати в народі сила до самостійного, політичного, культурного й господарського життя. Нарід без підставної освіти мусить ще довгий час бути предметом використовування тих сил, що вороже ставляться до його національного відродження.

Нарід, що не має своєї держави, не може виконати якслід свого обовязку: виховати свою молодь. Одначе є таки обовязком громадянства зробити все можливе, щоби рятувати молодь і тимсамим цілий нарід від повної духової руїни.

Нарід створив Рідну Школу і дав їй важкий наказ: вести національне виховання нашої молоді. Дав наказ, та не дав їй потрібних до цього грошевих засобів. Важкими зусиллями проводу Рідної Школи впродовж довгих років — Рідна Школа може тепер вести цілу низку шкіл і виховних заведень, ріжнородні курси, порадню для вибору звання, дитячі бібліотеки, а в останніх роках переводить послідовно й успішно організацію дитячих садків і доросту Рідної Школи.

Щоби вдержати теперішній стан Рідної Школи й оплачувати принайменше відсотки й рати від боргів, потрібно на цей рік 1,100.000 золотих. Можна надіятися, що суму 513.000 зол. оплатять учні шкіл Рідної Школи, але 587.000 зол. таки мусить зложити громадянство добровільними датками.

Одначе теперішній стан — це лише малесенький початок. Нам треба значно розбудувати всі роди шкіл по всіх закутинах нашої Землі, поширити головно сітку дитячих садків і гуртків доросту; нам треба занятись молодю вищих шкіл, бо її число з року на рік меншає. На це треба великих грошевих засобів. Правда, ми нарід бідний, а до того ще тепер панує гостра криза. Та всетаки не такий уже бідний наш нарід, щоб 7 міліонів людей не могли зложити хочби й міліонових жертв на найважнішу ціль, бо на виховання свого молодого покоління. Ми обертаємо річно грубими сотнями міліонів і один відсоток від тих міліонів становить також грубі міліони.

Щоб удержати дотеперішню свою діяльність і щоб її в міру грошевих засобів поширити, Головна Управа Рідної Школи звертається до всього громадянства з таким покликом:

1) кожний (повнолітній) член українського народу має стати членом Рідної Школи; річна вкладка 2 зол. (для селян і робітників 1 зол.);

2) молодь обох полів від 14 року життя повинна також стати членами Рідної Школи за дозволом батьків з річною вкладкою 30—60 сот.;

3) кожний українець має зложити на Рідну Школу щомісяця 1% свого місячного заробітку;

4) кожна українська торговельна і промислова установа має щомісячно зложити ¼% від проданого товару, а кредитова установа 1%, від уділених позичок;

5) українці-радні громадські і члени повітових рад мають у свій час подбати, щоби громадські ради й повітові виділи вставляли до громадських і повітових буджетів на ціль Рідної Школи суми, відповідні до числа українського населення й до сум призначених з тих-же буджетів на культурні цілі інших національностей даної області;

6) українці власники „народової“ позички мають зложити половину своїх облігацій на цілі Рідної Школи;

7) ті, що не хотять чи не можуть відвикнути від курення тютюну, або від напитків, мають вплатити на Рідну Школу 10% від прокурених і виданих на напитки грошей, найменше річно по 2 зол., а всі, що грають у карти, мають зложити 10% виграних грошей;

8) кожне місто, містечко й село має старатися крім звичаєвої збірки з коляди й писанки уладити принайменше одну виставу й один фестин у році на дохід Рідної Школи;

9) кожний українець чи українка буде на кожний свій лист чи картку наклеювати марку Рідної Школи;

10) кожний повіт доложить усіх зусиль, щоби вплатити для Рідної Школи через касу Головної Управи припадаючу на нього суму; кожний громадянин (ка), кожне українське товариство причиниться від себе до тієї вплати.

Від виконання того громадянського обовязку залежить майбутність народу. Перевести цей плян у повному обємі важко. Та від нас самих, від нашої громадської контролі залежить його успіх. Для великої Мети слід посвятити й великий труд.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ:

Микола Заячківський, голова. — Д-р Степан Ганицький, секретар. — Дмитро Великанович, скарбник

о. Олекса Базюк, заступник голови. — Д-р Дмитро Левицький, заступник голови.

Члени Президії: Блянка Баранова, Д-р Юліян Кордюк.

Члени Головної Управи: о. Бараник Северин, Глушко Степан, Кернога Михайло, д-р Коновалець Мирон, Кузьмович Володимир, Лилик Іван, д-р Перфецький Роман, Радзикевич Володимир, д-р Рибак Микола, м-р Старосольський Юрко, Шубертівна Юлія, о. Щербанюк Ів.

Як наші москвофіли славлять большевиків?

Львів, 2. квітня 1936.

По-правді тут нічого дивного: бо хоч галицькі москвофіли — чорносотенці й цареславці, а большевики робили революцію проти царату і соціяльної реакції, то проте між одними й другими істнує глибокий „ідейний“ звязок та спільна „місійна“ ціль: ненависть до „инородців“ та бажання за всяку ціну втримати „єдину-недилиму“. І хоч большевики розстрілювали в періоді воюючого комунізму „золотопагонників“, то проте російський патріотизм большевиків стояв завжди понад усяких сумнів: тому й ґенерал Брусілов з чистою совістю перейшов на службу до червоної армії, закордонну політику Совітів устійнював аристократ Чічерін, — тому Мілюков проголошував „єдиний фронт“ з большевиками у питаннях Далекого Сходу і тому Франція та Чехословаччина трактують московських большевиків як переємників не тільки влади, але й традиції державної Росії.

Наші доморослі москвофіли були спершу здезорієнтовані. Всю свою „ідеольоґію“ зачерпнули від казьонних учених типу Поґодіна і Флоренського, що кували „наукові“ теорії, потрібні для внутрішньої державної політики — уніфікації та централізації російської імперії — та для її політики зовнішньої — безупинної імперіялістичної експанзії, проявлюваної зокрема у „собіранії русских земель“. Всю свою надію наші москвофіли покладали на велику Росію, всю свою екзистенцію з нею звязували, — не тільки у переносному значінні, але й буквальному: звідти плили „пособія“, звідти йшли інструкції та приїздили на інспекцію висланники Союза Русского Народа. 1917—20 рр. були гробом галицького москвофільства. Воскресло воно з ризьким миром. А проте дезорієнтація того москвофільства проявилась була у розколі на фактичні (полишаємо на боці формальні організаційні назви) дві ґрупи: на тих, що втримували тісний звязок з московською протибольшевицькою еміґрацією, і тих, що відразу пристосувались до нового духа, що повіяв з Москви. Всі чільніші москвофіли, на чолі з Кирилом Вальницьким, люди спритніші та більш далекозорі, відкинули без сентименту стару орнаментику та прийняли покірно нову. Менший гурток, що його обєднував „Русскій Голос“, писав сльозливі статті у роковини вмаршу російських військ до Львова та лаяв „українізаційний“ ленінський курс політики. Ідеольоґ тої ґрупи, Сірко-Каренін-Білинський-Бондаренко, творив „теорії“, в яких штудерно були повідділювані поняття „нація“ і „народ“, „ґосударство“ і „держава“, і дійшов навіть до такої єреси, як признання терміну „український“ на означення „народу“ (не „нації“), що живе на півдні „Руси“ або „ґосударства Росії“, та який має право до власної „держави“ у межах „ґосударства“ (це все поважно: така безглузда диковина займає перше місце у клопотах галицьких москвофілів,

які чейже мусять від часу до часу пояснити комусь, за кого вони себе вважають).

У практичній політиці той москвофільський гурток проявляв подібне спантеличення: він кидався від плянів про виборчий бльок з УНДО і авдієнцій у митрополита Шептицького до спілок з „русинами" в РАП-у та переговорів до жолобу Народнього Дому і його безконечних позичок у польських державних банках.

Але прийшов кінець усім тим клопотам. Скінчився на Україні „українізаційний курс", скинули московські большевики маску супроти немоскалів, перестали теж гратись у піжмурки зі своїми земляками: прийшов поворот до старої проскрибованої термінольогії „родіна" (батьківщина) і „патріот", прийшла теж реституція проскрибованих зовнішніх ознак старорежімности, включно до відзнак, ступнів, козацтва і т. д. Прийшов зворот до союзу з буржуазійними і капіталістичними державами, щораз менше чути у світі про Союз Совітських Соціялістичних Республик, а щораз більше про — Росію. Стару матушку Росію, з її спільним „котьлком", одним російським морем, до якого мають влитись усі славянські ріки, зі старою — всім москалям спільною — „місією" „собіранія земель"..

І нині москвофіли з „Руского Голосу" засяяли. Пошуканки за ідеольогією стали непотрібні. Відпав страх, що поміж редакційною кімнатою на вул. Руській у Львові та Москвою буде простягатись „чужа" земля, що прийдеться вдавати тут хіба московських кольоністів, що булоб річю досить важкою. Замість усього цього прийшлось тільки з привітанням підписатися під тим, що діють московські большевики. І „Русскій Голос" підписується обома руками. У передовій статті „На путях к національному єдінству" (ч. з 29. IV.) просто захлистується від захоплення, як то чудово московські большевики „содействуют южно-русской культуре" і „осуществляют ідею всерусскаво національнаво єдінства". Найбільше подобалось редакторам „Р. Голоса" вичитане у варшавській російській газеті „Меч" оповідання якогось біженця малороса, який впевняв, що він „русскій із України" та що він „українец-малорос, но конечно русскій!" Україна, мовляв, залишається надалі „Кіевской Русю", зрадниками („предателями") є „галицькі українофіли", які йдуть на руку „западним імперіялістам", зрештою „Праднiпровя" було завжди „русске", хоч „малорусскій вопрос" є відбивною для всяких сепаратистів і т. д. і т. п.

Поруч з тією статтею є ще велика хроніка „В сов. Росії" (а не віякому „Совзі"!) і хроніка політичних подій в Европі: одна і друга моглаб живцем бути поміщена у „Правді" чи „Ізвестіях". Є ще хроніка п. н. „Малорусская жізнь в Росії" (є там такі квітки, як „малорусскій поет Тарас Григорієвич Шевченко" і „всемалорусская Академія"), є теж статтейка про краківські події, отримана у большевицькому тоні, є ще окремо великий цитат з „Правди", словом — є нове орієнтація і джерело надхнення...

Весняні ярмарки в Ляйпціґу.

(Власна кореспонденція з Берліна)

Ляйпціґ, найбільше промислове місто Саксонії, начисляє під цю пору 700 тисяч мешканців, коли в минулому столітті нараховував ще ледве 32 тисячі. В Ляйпціґу відбулася в 1519 р. — в замку, де нині стоїть новий ратуш — історична диспута Ека, Карльштата і Лютера. В Ляйпціґу перебував як студент Гете; до сьогодні можна оглядати славну „Авербахскеллер", яку увіковічнив він у свому „Фавсті". Ляйпціґ знаний у музичному світі такими іменами, як Себастіян Бах, Мендельсон, Вагнер, і світової слави концертами в „Гевандгавзі". Ляйпціґ уславився в часі Наполеонівських воен „битвою народів", яка 18. жовтня 1813 р. покінчилася програною „малого корсиканця". На спомин цієї битви в столітні роковини здвигнено в Ляйпціґу на рік до світової війни монументальну будівлю коштом шістьох міліонів золотих райхсмарок, т. зв. „Фелькершляхтденкмаль". Сьогодні годі уявити собі панораму Ляйпціґу без цієї будівлі.

Вище наведені факти в пересічі відомі нашому загалові; зате дуже мало знають у нас властиве обличчя Ляйпціґу, що від століть притягає до себе щорічно сотні тисяч чужинців і що було товчком його скорого розросту в останньому столітті, а саме, що **Ляйпціґ — це передовсім місто вічних ярмарків.** Це не диниця. До матеріяльних вартостей у громадянському житті було у нас донедавна зрозуміння обмаль, зате значно більше вміли ми цінити „багатства духа". Тому стільки студентів підчас останніх „критичних" літ кинулося продавати по домах саме книжки, хоч торговля як така здобула собі вже у нас права громадянства нарівні з іншими „поважними" заняттями. Тому й про Ляйпціґ, як торговельно-промисловий осередок, знаємо ще найбільше як про центр високо розвиненого книгарського промислу.

Тимчасом правдиве обличчя Ляйпціґу і рівночасний його повседневний зміст — це передовсім **„Ляйпціґер Мессе"**. Вже від тринацятого століття — 1268 р. — Ляйпціґ, як перехресна точка ріжних торговельних шляхів, стає виразним, а згодом визначним осередком европейської торговлі і від того часу розвиває безперервно традицію своїх торгів аж до нинішніх днів — уже як міжнародній чинник (точніше про історичний розвиток і значіння ляйпціґських ярмарків див. статті доц. Р. Димінського в чч. 268—270 „Діла" за рік 1935).

Крім малих місцевих торгів відбуваються в Ляйпціґу двічі до року ярмарки великого міжнароднього значіння: весняні починаються в неділю перед першим понеділком березня; осінні — останньої неділі в серпні. Тягнуться вони приблизно тиждень, одначе ярмарки поодиноких бранж тривають ріжно.

Ярмарки відбуваються на двох відокремлених місцях: **„Мустермессе"** приміщена в середмісті, тобто Ріґ-у в більш як трицяти спеціяльних будинках, новозбудованих або старих перебудованих і пристосованих до сучасних обставин. Цікаво оглянути теж старі подвіря (Höfe), що збереглися серед забудувань, де в давних часах відбувалися ярмарки „на і під возом", ось так, як можна ще й нині бачити у нас напр. на славних улашковецьких ярмарках. У звязку з ярмарками творилося в Ляйпціґу й зникало чимало звичаїв, яких сліди знаходимо ще в ляйпціґських музеях. Ось на старовиннім малюнку можна бачити ярмарок у Ляйпціґу, в часі якого виставлено на прилюдну тілесну кару пару жінок, що не дуже то придержувалися строгих звичаїв та обичаїв батьків. На цих-же картинах стрінете сьогодні і жидівських торговців. Сьогодніж у Ляйпціґу не скоро їх знайдете, хоч вони таки є... і торгують.

Друга частина ярмарків: **технічна й будівельна месса** — найбільший машиновий ринок світу — приміщена на розлогій площі за містом у преґарному комплексі сімнацяти величезних галь у стіп імпозантного — 96 метрів високого — памятника битви народів.

Цьогорічні весняні торги почалися в неділю 1. березня і стояли під знаком якнайкращих сподівань. Сьогодні їх білянс уже відомий, надії виправдані вповні ще й із наддатком. Від 1933 р. крива розвоєва весняних торгів підноситься постійно вгору. Цьогорічна була найкраща в останніх роках і щодо числа виставців, і відвідувачів, і загального обороту, і т. д. так, що в деяких ділянках досягла вислідів мало що менших з часів доброї конюнктури в 1928 р. Чимало фірм могло поправити свої обороти більш як на 25%.

Для ілюстрації тільки декілька чисел: участь брало 25 країв; виставців усіх 8163 — 27% більше, як у 1933 р.; між іншими з ЧСР 130, з Австрії 80, з Японії 132 (збірна вистава); технічна месса найбільша від часів її існування — в машиновому відділі 1.103 фірм; Польща як виставець участи не брала; першого дня саму технічну мессу звиділо 88.768 осіб.

Цілу мессу за час її отворення можна тільки „перебігти"; кожний вибирає ділянки, які йому найбільш підходять. **Ляйпціґські торги славилися здавна книгарським промислом, шкірництвом, шклом і порцеляною, інструментами до гри** і т. д.; в XIX. столітті закріпилася ще й **тяжка індустрія**, але й інші бранжі заступлені не менш солідно. Рекорд цього року осягнули торги **„німих продавців" — автоматів**; у цій ділянці переведено значну частину трансакцій передовсім із закордоном. Сензацією дня було отворення стації „Фернзешпрех" — апарат в між Ляйпціґом і Берліном.

Не менш уваги присвятили й цього року німецькі промислові круги пропаганді своїх т. зв. „ерзаців": „буна" — синтетичний кавчук; „вістра" — волокно з дерева; „вольстра" — мішанина вістри з вовною і т. п. Німецькі фахівці твердять що ці сирівці часто куди кращі від природних, а щонайменше їм дорівнюють; тому виступають проти окреслювання цих продуктів їхнього винахідчивого духа назвою „ерзац". „Чи можна цукор з буряків називати „ерзацом" цукру з цукрової трощі?" — питав д-р Ґеббельс підчас своєї промови до представників преси.

Ляйпціґську мессу використовують теж як трибуну для пропаганди й політичних цілей — господарка й політика зазублені сьогодні нерозривно. Тому підчас торгів говорив міністр пропаганди про розподіл сирівців і світову господарку, але його слова були адресовані до закордонних міністерств усіх держав; тому говорив Келер і Ляй про вільну працю, вільну господарку — світову господарку; тому построено в одній з виставових галь окремий кольоніяльний відділ: **Німеччині треба кольоній!** — Серед багатого статистичного матеріялу, діяграм, вичерків і т. д. бачите напр. таку низку плякатів: Ганс — звичайний німецький Ганс — лежить на ліжку і накривається пошарпаною деркою, на якій напис „Дойтшлянд". Коли накриє плечі, то вилазять ноги, як накриє ноги, то пуп голий. І ось приходить до нього „Германія", доштуковує йому кусень нової дерки з написом „Кольонії". Ганс накрився цілий з головою..

Годі вияснити подрібно всі новини й сензації цієї імпрези. Для загального образу торгів, для зрозуміння величезного організаційного вкладу праці, хисту й величини успіху годиться ще згадати, що в часі месси відбувається традиційно ціла низка зїздів підприємців, промисловців, інжинірів, купців ріжних бранж, цілі циклі зібрань, викладів і т. п.

Яке значіння і який вплив на розвиток не тільки економічного життя держави, але й поодиноких підприємств мають подібні імпрези, не приходиться на цьому місці підчеркувати. Французький політик Еріо очеркнув зміст таких торгів з приватницько-господарської точки погляду отсими словами: **„Торги — це ринок, де найпростішими засобами, на невеличкому просторі, в найкоротшому часі переводяться найбільші інтереси"**. Як доповнення цієї характеристики, як другу сторону медалі можна навести слова німецького міністра пропаганди д-ра Ґебельса: „Ляйпціґські торги — це виставове вікно („Шавфенстер") німецького промислу й памятник німецької праці".

К.

Італійці погоджуються на переговори,

але без інтервенції Ліґи Націй.

ЛЬОНДОН, 2. 4. ПАТ. Як подає кореспондент часопису „Дейлі Геральд", франц. амбасадор де Шамбрен віхав до Парижа; він везе умовини Мусолінія, під якими Італія піднялася би співпраці з західними великодержавами, а саме: 1) негайно припинити санкції, 2) відкликати рішення Ліґи Націй, що осуджує Італію як напасника; 3) **залишити переговори обом воюючим сторонам при дорадчій участи В. Британії та Франції, але без інтервенції Ліґи ані пристосування ліґового пакту.** Британський амбасадор — як кажуть — відбув довшу нараду з Мусолінієм.

4.382 „светліц" і 2.192 „домуф людових".

З приводу відповіді п. Марії Яворської.

На нашу статтю п. н. „На шкільнім фронті без змін. З приводу чергової мобілізації Т. Ш. Л.", поміщену в „Ділі" з 12. лютого 1936 р. помістила п. Марія Яворська, візитаторка Кураторії Л. Ш. О. й віцепрезеска Т. Ш. Л., відповідь п. н. „Бенщей доброй волі" в журн. „Нове Часи" з 15. березня 1936 р. з метою представити, що теперішня акція польських освітніх організацій на терені 3 східногалицьких воєвідств має — мовляв — інший характер, як перед війною, та що польська освітня акція обмежується до праці тільки серед польської суспільности. На жаль, це все не відповідає дійсності.

Наперед — в якому характері промовляла 4. січня 1936 р. п. Марія Яворська у львівській надавчій радієвій стації на тему „Освітня мобілізація у південно-східніх воєвідствах". П-і Яворська пише, що „промовляла як представниця Т. Ш. Л., польської освітньої організації" і кличе з емфазою: „Чиж би там (в „Ділі") не розріжняли Т. Ш. Л. від Кураторії Л. Ш. О., шкільної політики від позашкільної освітньої діяльности суспільних організацій..?"

Щодо взаємин шкільної влади і польських освітніх організацій та участи представників Шкільних Кураторій і Шкільних Інспекторатів в польських освітніх товариствах і організаціях, беремо річ так, як представляє її сам представник шкільної влади. А саме: візитатор Кураторії Л. Ш. О. п. Генрик Блажевський у статті п. н. „З проблем позашкільної освіти" („Нове Часи" з 15. II. 1936) говорить виразно „про переможний вплив держави на освітню ділянку" і стверджує, що „**представники тих шкільних властей** входять дуже часто до управ товариств і там уже слідує узгіднення, підтримане **перевагою влади**". Отже такої ріжниці, як бажала це представити п. Яворська, на ділі нема! Навпаки — є повне узгіднення праці **під проводом представників шкільної влади!** Тому, чи п. Яворська промовляла в радіо як шкільна візитаторка, чи як віцепрезес Т. Ш. Л. — це не має суттєвого значіння, а тим самим її штучне здивування та емфаза не на місці.

Обговорюючи статтю „Діла", п. Яворська каже, що автор статті, сягаючи по 1886 рік, „представляє — на його погляд (!) — послідовну політику польських політичних і суспільних діячів, що прямували до винародовлення українців". В тій статті були **дослівно** зацитовані промови або писання Голеєвського, Сікори та Копача, отже про їхню автентичність і тенденцію нема ніякого сумніву. Якщо п. Яворська маючи перед очима оригінальні цитати промов і статтей чи публікацій польських держ. діячів булаб осудила „послідовну політику винародовлювання українців" і на її місце запропонувала щось конкретного, що давалоб змогу не тільки полякам, але й українцям розвиватися як двом рівноправним і рівнорядним націям — то тоді бачилиб ми добру волю для створення сприятливих передумов співжиття обох народів; інакше — якщо вжити стилю журналу „Нове Часи" — буде це будівля фікцій та обріхування.

П. Яворська у своїй відповіді наводить низку фраз на тему „проблем згідливої співпраці обох народів для добра держави". Але якщо зпід важкого покривала фразеольогічних декламацій визбудемо суттєвий зміст промови п. Яворської і доповнимо фактами життя і цифрами, — то переконаємось, що у становищі п-і Яворської та її численних попередників нема ніякої суттєвої ріжниці, хіба тільки щодо форми. Тамті висказували свої думки ясно й отверто, а п. Яворська старається звинути їх в мягку бавовну фразеольогії.

На прикладах анальогічних цитатів видимо це наглядно.

П. куратор Сікора: „Журба за „креси", за східню границю Річипосполитої — це важне завдання держави. Ніодно зі суспільних питань не є таке пильне і ніодно на випадок занедбання не грозить такими страшними наслідками, як справа польського шкільництва на східніх окраїнах". А дальше поклик: „...Культурний, цивілізаційний наїзд дозволений кожному. Коли в кожній громаді на „кресах", міській чи сільській, найдеться учитель-поляк, ідейник, тоді його вплив на окруження видасть просто необчислені плоди. Учителя-поляка жде апостольська місія, він повинен стати місіонарем пропагатором польської думки на східних окраїнах".

П. Марія Яворська: „Освітні занедбання в полудневосхідних воєвідствах є з природи річи більш загрозливі, ніж в інших частинах Польщі. Це причини, чому треба думати й говорити про створення освітнього фронту на нашій області.. Чим виразніша суть культурної польської станиці серед елементу другої народности, тим більшу опіку треба розвинути над нею.. Учитель є одиноким чинником, що може і мусить піднятися гієї праці... До тих місцевостей треба так добирати учителів й учительок, щоби фізичними силами, організаційними здібностями, прикметами характеру і спеціяльним замилуванням до освітньої праці доросли до того завдання.. — Перед ними стоїть нині поважна роля, велика місія"..

Отже між провідними думками п. Сікори і п. Яворської нема суттєвої ріжниці.

А тепер перейдім до справи Т. Ш. Л.

Д-р Артур Копач, б. начальник головного відділу Кураторії Л. Ш. О. й одночасно генеральний освітній референт Т. Ш. Л.: „Теперішня державна ситуація вимагає, щоб особливий натиск покласти на східні окраїни. Керманичі Т. Ш. Л. стоять на становищі, щоб найсильніше зміцнити польщину й польську культуру на східних окраїнах. Тепер не вистарчає вже оборона нашого стану посідання на східних окраїнах. Треба перейти до наступу".

П. Марія Яворська: „Перша заповідь скоординувати працю і зусилля усіх організацій, що діють на нашій області.. Дальшим етапом — визначення вожда чи командного штабу. Здається мені, що в цій справі не повинно бути на нашій області спору і спору не буде. Бо є в нас освітня організація, що від 45 літ держить варту над чистотою народового духа на цих землях.. Довіря суспільности кваліфікує Т. Ш. Л. відіграти головну ролю в консолідації і координації освітньої праці суспільних організацій нашої області — обняти команду на освітньому фронті".

І знову бачимо наглядно, що д-р Артур Копач і п. Яворська в нічому собі не протирічать, а навпаки прегарно себе взаємно доповнюють. Д-р Копач проповідує наступ в ціли поширення стану посідання на полудневосхідних окраїнах, а п. Яворська монтує ґенеральний штаб, покликуючи до того випробоване Т. Ш. Л.!

Українському громадянству добре відома експансивна діяльність Т. Ш. Л. на наших землях. Вже перед світовою війною заснувало Т. Ш. Л. сотки польських приватних шкіл там, де не було законної змоги (не було 40 дітей) заснувати державної польської школи, бувало для 10, 5 а навіть для 3 завербованих дітей. Після війни ті „школи" получено з більшеклясовими українськими школами і попереміновано їх на утраквістичні. Ще в 1922 році удержувало Т. Ш. Л. 183 шкіл, з того 181 на українській території і тільки 2 на польській. Звіт гол. управи Т. Ш. Л. з 1922 р. поміщений в органі Т. Ш. Л. „Пшеводнік Oсьвятови" ч. 1-6 з 1923 р. стверджує: „Ми довели до порозуміння з Повітовими Шкільними Радами і тісної співпраці". Отже вже у тих часах була плянова співпраця Т. Ш. Л. зі шкільними властями, яка тепер ще більше затіснилася.

П. Яворська пише: „Проблема співпраці і співжиття обох народів на цій області не тільки не виключає інтенсивної праці польських суспільно-освітніх організацій **серед польської суспільности**, але підчеркує її конечність".

Очевидно, якщо та праця обмежувалася би тільки до середовища **польської** суспільности, то проти **такої** праці ми не малиб ніякого застереження, бож і українські освітні організації обмежуються тільки до української суспільности і ніколи не втягають туди поляків. Зате **факти і цифри доказують, що експансія іде якраз на українських землях серед українського населення.** Ось докази:

П. Генрик Блажевський, візитатор Кураторії Л. Ш. О. у статті п. н. „З проблем позашкільної освіти" („Нове Часи" з 15. II. 1936) подає, що на терені Кураторії Л. Ш. О., отже 3 східньогалицьких воєвідств, є **4.382 „светліц"** і 2.192 „домув людових". Річ ясна, що ті польські „светліци" і „доми людове" є не тільки в польських, але й українських громадах, бож взагалі всіх громад: чисто українських, мішаних і польських на терені воєвідства тернопільського, львівського і станиславівського є всього навсього 4.309! П. Блажевський пише дальше, що в 1934-35 р. було 1.761 вечірніх курсів з 33.671 слухачами, в чому **50 проц. було слухачів української народности!**

Отже нема ніякого сумніву, що як давніше так і тепер освітня праця польських установ не обмежується до польського громадянства, але ведеться її з незменшеною інтенсивністю і серед українського народу з метою поширити польський стан посідання. І маємо такий парадокс, що з одної сторони говориться і декламується про створення передумов нормалізації відносин між поляками й українцями, та з другої сторони одночасно приготовляється новий наступ, нову офензиву на українські позиції під начальною командою Т. Ш. Л., бо дотеперішні осяги — мовляв — невистарчаючі!

Очевидно **одинокою відповідю на нові мобілізаційні пляни Т. Ш. Л. на наших землях мусить бути загальна мобілізація всіх українських сил під кермою своєї Рідної Школи** і найвидатніша моральна і матеріяльна піддержка цієї найважнішої всенародньої установи сучасної доби. Це наше право і наш обовязок, це природний гін до самооборони і самозбереження.

І. Г.

Нові битви на монгольсько-манджурському кордоні.

МОСКВА, 2. 4. ПАТ. ТАСС повідомляє про **битву між монгольськими та японсько-манджурськими військами** в районі між граничними станицями Адик—Догюн та Тамевк—Бучак. **Битва тревала весь вівторок, через ніч, а покінчилась щойно вчора рано.** Монголи відкинули ворога з великими втратами і знова заняли станицю Адик-Долон.

ШАНГАЙ, 2. 4. ПАТ. Як подає ґен. штаб кванту́нської армії, **12 монгольських воєнних літаків заатакувало японсько-манджурський** відділ на кордоні; після 40-минутної перестрілки вони повернулися. Небавом **сильний монгольський відділ з танками і хемічними боєвими засобами заатакував знову** ті самі позиції; втрати по обох сторонах великі. Манджурський уряд вислав до монгольського протест.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИЯСНЕНЬ.

ТОКІО, 2. 4. ПАТ. Прем. Гірота домагається від японського представника у Тсін-Кінг точного звіту про хід граничного інциденту 31. березня. Як подає щоденник „Дзі-Дзі", токійський уряд має вістки про події на кордоні лише з совітського джерела, тому не має змоги як слід відповісти. Надмірна дискреція японських військових органів дезорієнтує яп. дипльоматію і викликує враження, що японці є напасниками.

Італійці здобули Гондар

І ЗБЛИЗИЛИСЬ НА КІЛЬКАНАЦЯТЬ КІЛЬОМЕТРІВ ДО ОЗЕРА ТАНА

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Авас подає з Асмари: **Італійська пересувна змоторизована кольона заняла місто Гондар.**

Згадана кольона перейшла за 12 днів 800 км., останніх 30 км. пішки; там злучилася з другою кольоною, що надійшла з Дебарек. Негус сподівався, що рештки армії раса Імру не допустять італійців до Гондару, та вони відступили.

Тепер італійці віддалені всього на кільканадцять кільометрів від озера Тана. Якщо справді буят у провінції Годжам треває, населення піддасться італійцям, в руки цих останніх перейде велика частина краю.

АБИСИНСЬКИЙ НАСТУП ПІД ОСОБИСТИМ ПРОВОДОМ НЕГУСА ЗАЛОМИВСЯ. — 7.000 АБИСИНЦІВ ПОЛЯГЛО.

РИМ, 2. 4. ПАТ. Як подає італ. воєнний комунікат, передучора армія негуса й цісарська гвардія заатакували італійські позиції на півдні від Маік-Це. Акція закінчилася повною перемогою італійських військ. Абисинський наступ тревав від 6-ої до 18-ої. Пополудні піхота італійські війська в протинаступ і розбили ворога, який у неладі уступив до долини Мекан. Втрати негуса дуже важкі: вбитих нараховують до 7.000 вояків. Італійців згинуло всього 63-ох, тубильців у італійській армії — 800. Абисинська армія мала понад 20.000 вояків; негус командував нею особисто.

На західньому відтинку північного фронту італійські кольони йдуть вперід на південь від Адді—Ремоз. Всі провідники племен провінції Вольжаїт заявили льояльність італійській владі.

На сомалійському фронті бомбардували летуни Буллаля, на півдні від Дагабур, головну кватиру абисинської армії в Гаррарі і частини вздовж потоку Джіярер.

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Кореспондент Аваса подає з Риму: Італійська перемога на відтинку озера Ашіянджі може мати вирішне значіння, бо невдача негуса може викликати серед абисинців упадок духа.

РОЗМІРИ ТА ЗНАЧІННЯ БИТВИ.

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Кореспондент Аваса подає з італ. головної кватири: Абисинська невдача матиме поважні наслідки; про вагу битви свідчить факт, що сам негус видав її. Він сам був близько поля бою з расом Кассою і Сеюмом. Була це найбільш завзята та безпощадна битва за час абисинської війни. Командант негусової гвардії ранений, чимало вожків полягло.

АБИСИНІЯ ПРОСИТЬ МИРА?

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Авас подає з Риму, що негусові емісарі навязали контакт з італійською начальною командою, щоб приступити до переговорів над завішенням зброї.

Ширіть наш часопис!

Вибір воєвідського виділу у Тернополі.

Недавно була в „Ділі" згадка про перше установче засідання воєвідської ради у Тернополі, зложеної з 18 членів, а саме з 14 поляків і 4 лі, зложеної з 18 членів, а саме з 14 поляків і 4 українців (о. Вальницький з Борщівщини, п. Шмата з Чорткова, п. Мулькевич з Камінеччини і п. Сполітакевич з Радехівщини). На цьому засіданні вибрано воєвідський виділ, зложений з трьох членів і трьох заступників. Вибрані: президент міста Тернополя пос. Відацький (заступник віцепрезидент міста Тернополя Павловський), п. Чарковський-Голієвський, дідич з Янівки, пов. Тернопіль (заст. п. Слівінський, ем. начальник скарбового уряду у Тернополі) та українці п. Микола Малицький, дідич зі Шляхтинець, пов. Тернопіль і заступник ем. гімн. проф. Іларій Бриковин. Крім цього до воєвідського виділу входять з уряду кожночасний воєвода (тепер п. Дзевалтовський-Ґінтовт) і начальник самоуправного виділу воєвідського уряду, так, що повний склад воєвідського виділу має пять осіб під проводом воєводи. Тернопільський воєвідський виділ є перший у Східній Галичині, що вже уконституувався; бо ві у Львові, ні в Станиславові досі ще не переведено виборів воєвідського виділу.

Німецькі предложення.

БЕРЛІН, 2. 4. ПАТ. Як подають з тутешніх міродатних кругів, засадничу основу німецького мирового пляну, що його вчора предложив Рібентроп Іденові творить 17 точок: 1) **Рівноуправити всі держави**, що беруть участь у проектованих переговорах; 2) обмежити до чотирьох місяців першу добу переговорів над підписанням договору про ненапад; 3) **Не збільшувати в тому часі збройних сил Німеччини в Надрені** при такій самій поведінці Франції й Бельгії. Точки 4—7 передбачують **комісію** зложену з представників Вел. Британії, Італії і одної невтральної держави **для запоруки зряджень**, передбачених в 3-ій точці; уряд Німеччини готовий на основі повної взаїмности **до всяких військових обмежень на західному кордоні Німеччини.** Точки 8 до 10 пропонують **спільну нараду Німеччини Франції, Бельгії та гарантуючих держав** (Вел. Британії та Італії) найдальше по французьких виборах під проводом британського уряду **для заключення договору про ненапад на 25 літ між Францією і Бельгією та Німеччиною;** Вел. Британія та Італія підписалиб цей договір у характері ручителів. Німеччина готова зобовязатися до взаїмної військової помочі. 11-а точка говорить про заключення **летунського договору**, 12-а точка передбачує **участь Голяндії** в договорі безпеки для Західної Европи. 13-та й 14-та точка зобовязують Францію й Німеччину усунути з виховання молоді й з публичних видавництв усе, що могло би нарушувати добрі взаємини обох народів. У 15-ій точці Німеччина висловлює готовість переговорювати безпосередньо про ненапад **зі сусідами на північно-східному та полудневосхідному кордоні.** 16-та точка подає умовини, під якими Німеччина готова **вернутися до Ліги Націй**, рівноуправнення щодо кольоній і відділення пакту Ліги від версайського договору. 17-та точка передбачує створення міжнародного розсемчого трибуналу.

В третьому уступі ноти уряд Німеччини предкладає, щоб по заключенню европейського договору безпеки скликати **розбройну конференцію**, що малаб заборонити: 1) уживати газових і запальних бомб; 2) бомбардувати отверті місцевости; 3) обстрілювати місцевости віддалені 20 км. від полоси воєнних операцій; 4) уживати танків і важкої артилерії. Пс цих політичних умовах німецький уряд готовий **переговорювати з господарських справах.**

Мін Іден передав текст німецької ноти французькому і бельгійському урядові.

ЛЬОНДОН, 2. 4. ПАТ. Райтер подає: Нарада англійського кабінету тревала дві години. Мін. Іден зложив подрібний звіт з розмови з амбасадором Рібентропом.

АНГЛІЙЦІ ВДОВОЛЕНІ.

ЛЬОНДОН, 2. 4. ПАТ. Тутешня преса приняла Гітлерові пропозиції з почуттям полекші бо сподівалася гірших; тимчасом Німеччина не замикає дверей до дальших переговорів. Все така німецька відповідь не вистарчаюча, зокрема тому, що Гітлер не зобовязується не фортифікувати Надренії на час переговорів. Відповідь Німеччини зредагована так, щоб вдоволити англійську публичну опінію, зате не може вдоволити французької. Тому, щоб успокоїти Францію, британський уряд погодився на нараду генеральних штабів.

ФРАНЦУЗИ НІ.

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Франц. уряд не заняв до цього часу становища супроти нім. пропозицій; розгляне їх щойно сьогодні або завтра рада міністрів, у якій візьмуть участь франц. амбасадори з Льондону, Парижа та Риму. Преса широко коментує нім. предложення; вона стверджує, що у них нема ніяких уступок, тому радить їх відкинути.

Єгипет не веде переговорів з Італією.

КАЇРО. 2. 4. ПАТ. Єгипетський премєр заперечив поголоски про переговори з Італією в справі заключення пакту ненападу.

ІТАЛІЙЦІ СКРІПЛЮЮТЬ ВІЙСЬКА НА ЄГИПЕТСЬКОМУ КОРДОНІ?

РИМ, 2. 4. ПАТ. Кружляють чутки, що небавом відплине до Киренаїки нова регулярна дивізія.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок 10.

РАЛЬФ УРБАН.

ОСТОРОГА.

Дорога Ерико!

Небавком мине рік від часу, як ми не бачили одна одну і від місяців чекаю даремно відповіді від Тебе на мій останній лист. Я, правду кажучи, повинна гніватись на тебе, але пишу до Тебе тільки тому, що вважаю це своїм обовязком супроти товаришки. Мій далекий кревняк, що зветься Фріц Берґер (не знаю, чи я вже коли оповідала Тобі про нього) передасть Тобі в найближчих днях привіт від мене. Він мусить на якийсь час перебрати директуру філії свого товариства у Твому місті. Коли він прийшов учора до нас попрощатись і сказав, куди їде, сказала я йому, що там маю одну свою шкільну товаришку і можу для неї передати привіт. Я зараз цього пожаліла, але Фріц не дав мені вже спокою, впевняючи мене, що дуже тішиться, що в чужому місті буде мати бодай одну особу, яка зможе його ввести у таможне товариство.

Хоч це мені дуже прикро, але вважаю своїм обовязком остерегти Тебе поважно, як свою товаришку. Хоч мій кузин Фріц дуже симпатичний хлопець, але для молодих дівчат це невідповідне товариство і небезпечне. Він має не тільки всі погані норови зіпсованих молодців, але це страшний бабій, найгіршого ґатунку. Він уміє крутити дівчатам голову і так довго повторяти їм усякі компліменти, поки вони не падуть його жертвою. Тоді покидає одну переходячи до другої, яка йому більше почала подобатись.

Він має тепер таку погану славу, що мами дочок на віданні у смертельнім страху, коли тільки почують його прізвище. Він накоїв у нашім місті чимало лиха, залишаючи неодно зломане серце за собою. Хоч він і мій кузин, я не соромлюсь сказати Тобі щиро, що з нашого становища чесних дівчат, це бестія, від якої треба триматися здалека.

Тому не гнівайся на мене, що я висилаю Тобі такого неможливого знайомого. Памятай на мою осторогу і старайся якнайскоріше відправити його із квитком. Найкраще було би, якби Ти взагалі з ним близче не знайомилася. Напиши мені скоро, цілую Тебе міцно.

Твоя *Еля.*

•

Два місяці пізніше дістала Еля таку відповідь:

Дорога Еле,

Прислана Тобою бестія вже зовсім нешкідлива. Залучаю Тобі повідомлення про наш шлюб. За якийсь час напишу більше, бо тепер я дуже занята — присмирюю ще дику бестію.

Цілую Тебе *Ерика.*

•

Еля сіла за стіл і відписала негайно:

Дорога Ерико,

Дуже тішусь, що Ти так упала в засідку. Коли мій дорогий симпатичний кузин Фріц був тут у мене, побачив раз Твою фотографію. Ти йому так не мій сподобалась, що просив мене написати до Тебе листа з порученням. Але ж я знаю Тебе добре, що Ти зробила би зовсім навпаки, якби я Тебе просила звернути на нього увагу. Ось чому я вислала до Тебе осторогу. Як доказує цей приклад, мій лист, щоб Ти вистерігалась, був для молодця найкращою рекламою. Можу тепер признатись, що Фріц є скромненький і тихенький, як овечка. Поцілуй його від мене. Пересилаю Вам обоїм найщиріші побажання щастя.

Цілую *Еля.*

Перекл. *є. г.*

Загальні Збори Союзу Українок.

В четвер 2. квітня ц. р. почалися в Ремісничій Палаті Заг. Збори Союзу Українок, які закінчаться щойно завтра. Точно в год. 10.30 передполуднем на салю ввійшла 80-літня Софія Русова з головою п. М. Рудницькою. Присутні повитали Ювилятку бурхливими оплесками. Голова М. Рудницька відкрила Заг. Збори і привитала двох присутніх почесних членів, а саме Софію Русову і Герміну Шухевичеву, яким присутні улаштували овацію. Обі вони засіли за столом у почесній президії. Голова привитала далі представницю С. У. з Волині п. Багринівську, представницю „Просвіти" і представників преси, які на нинішні Збори прийшли доволі численно. До президії ввійшли пп.: Багринівська, Рублева, Сютикова і Бучовська; як секретарки: п. Л. Горбачева і п. Несторівна. На Збори надіслали привіти: письменниця Уляна Кравченко, Т-во „Відродження" і В-во „Батьківщина". Від „Просвіти" привитав збори д-р К. Коберський, від „Рідної Школи" — п. Бланка Баранова, яка висловила побажання, щоб зорганізоване жіноцтво повело конструктивну працю.

ЧЛЕНИ ВИДІЛУ РЕЗИҐНУЮТЬ.

По відчитанні правильника нарад п. Олена Федак-Шепаровичева склала звіт з діяльности президії і торкнулася всіх болячок, які цікавлять не лише членів С. У., але й усе наше громадянство. Негайно по минулорічних Заг. Зборах з Виділу зрезиґнували пп.: Селезінкова і Колтунюкова. Обі вони відкликали свою резиґнацію, але вже в листопаді 1935. р. п. Колтунюкова вийшла з Виділу. Зрезиґнували теж з Виділу п. Гаврищаківна, Надія Микерушкова та секретарка Анна Палій. Ця остання — як запевняла референтка — уступила з Виділу під натиском сторонніх кол.

Опісля згадала загально про діяльність Виділу, який у звітовому році відбув 30 засідань. До С. У. надійшло 893 листів, централя вислала 1800 (не вчислено тут звітів, обіжників і т. д.).

СПРАВА ВИБОРІВ ДО СОЙМУ.

Після цих технічних справ референтка торкнулася справи виборів до сойму і до сенату. На основі статуту і традиції — говорила референтка — Виділ занявся справою виборів. До того на основі нової виборчої ординації львівський і станиславівський воєвода повідомили, щоб Виділ С. У. призначив 11 представниць до окружних передвиборчих зборів. Виділ висунув як кандидатку на посолку голову С. У. п. М. Рудницьку. Коли уряд відкинув цю кандидатуру, президія С. У. видала комунікат, що зорганізоване жіноцтво не буде брати участи у виборах. Референтка запевняла, що президія вже більше не займалась справою виборів, ні не вела противиборчої акції. Після того в „Ділі" появилася відозва, яку підписало 10 жінок, членок Виділу або лише членок С. У., з покликом до жіноцтва, щоб воно взяло активну участь у виборах. Референтка запевняла, що президія не потягнула цих жінок до відповідальности.

СПІВПРАЦЯ С. У. ЗІ „СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРЕМ".

Далі референтка згадала, що внаслідок резиґнації 5 членів Виділу львівської філії С. У. Гол. Виділ призначив кураторію і приспішив скликання Заг. Зборів цієї філії. Виділ С. У. співпрацював з усіми центральними товариствами. Між С. У. „С. Г." співпраця охолонула від осени м. р. Представники „С. Г." не подали ніяких річевих мотивів, еле заявили, що С. У. займається політичною діяльністю і тому не будуть з ним співпрацювати. І дійсно від січня ц. р. відносини між С. У. і „С. Г." цілком зірвані. Виділ знає з преси, що „С. Г." з Центросоюзом уладжує жіночі курси у львівському повіті, засновує секції господинь, скликує повітові анкети. До праці в терені „С. Г." вдержує три платні сили, які обслуговують лише львівський повіт. Якби С. У. мав три платні службовички, тоді вони — запевняли референтки — зуміли б обслужити звесь край. Все ж таки Виділ С. У. має надію, що вдасться йому наладнати співпрацю зі „С. Г.".

Згадала ще референтка, що заходом С. У. відбувається у Львові від 15. лютого ц. р. 5-місячний курс громадського вишколу, в якому бере участь 28 учасниць. Заходом С. У. підготовано академію в честь С. Русової у 80-ліття її уродин.

Спинилася теж п-і Шепарович над справою пресової конференції, на яку скликав С. У. на 10. березня ц. р. представників української преси. В цій нараді не взяв участи представник „Діла".

Тому, що у Львові перебуває п-і С. Русова і представниця С. У. з Волині, відбудеться тепер засідання Всесвітнього С. У. Далі говорила ще референтка про справу непристойности представниць С. У. на Міжнароднім Жіночім Конґресі, який відбувся у Царгороді минулого року. Вияснює, що делеґація С. У. не виїхала на цей Конґрес тому, що С. У. Еміґранток у Варшаві не полагодив справи пашпортів.

БОЛЮЧІ СПРАВИ.

Виділ виключив зі С. У. своїх двох членок, а саме п-і: Е. Тишинську і М. Колтунюкову. Цю справу розглянуть Заг. Збори мабуть завтра. Референтка нарікала на важкі внутрішні і зовнішні умовини, які не є пригожі для праці С. У. Внутрішні — це головно недостача рук до праці. С. У. в діловому році заснував усеж таки 300 нових кружків. До зовнішних труднощів зачислила референтка напади на С. У. деяких пресових органів, головно „Діла". Запевняє, що Виділ не давав причини до часописної полеміки. Підкреслює, що „Діло" помістило одну статтю, яка могла довести до розв'язання С. У. (?!), хоч один з членів редакції здавав собі, мовляв, з цього справу.

На напади „Католицької Акції" на С. У. Виділ не реаґував, бо С. У. стоїть далі на засадах, що їх прийняв Всеукраїнський Жіночий Конґрес.

ПОДРІБНІ ЗВІТИ З ДІЯЛЬНОСТИ.

Широкий орґанізаційний звіт з діяльности С. У. склала п. Білякова. В діловому році було 100 орґанізаційних поїздок; крім того видавано обіжники, йшло жваве листування з філіями, яких є тепер 74. В діловому році засновано 300 нових кружків; всі кружки обєднують 34.721 членів, філії — 4.578 членів, разом С. У. має 39.191 членів. С. У. уладжував теж анкети, день селянки (минулого року уладило його 4 філії). Радіє, що тепер молодь горнеться до праці в С. У. Одначе С. У. мусить тепер припинити дещо орґанізування нових кружків, зате мусить поглибити працю, бо члени С. У. в більшости є пасивні.

Цей звіт доповнила ще ред. О. Кисілевська, яка звернула увагу на страшні умовини життя на селі, головно на високий відсоток смертности дітей між українцями. Над зміною цих невідповідних умовин на селі мусять працювати члени С. У. Щоб сільське жіноцтво навчилося кращої господарки, слід заохочувати його до читання книжок. Вкінці заохочувала до орґанізації міщанок.

З черги звіт з культурно-освітньої праці склала п-і Е. Храплива. У звітовому році філії С. У. уладили 560 поїздок, делеґатки виголосили 250 рефератів на ріжнородні теми. С. У. уладив 35 ріжних курсів; філії 150 свят. У 31 філіях є бібліотеки, а того лише одна дитяча.

П. Ірина Ґурґула склала звіт зі секції, яка дбала про поширення народнього мистецтва. Сім філій завело для своїх членів як святкові строї типові одяги своїх околиць. 14 філій уладило курси вишивання, 16 філій уладило вистави народнього мистецтва. 13 філій має окремі референтки народнього мистецтва.

Звіт з діяльности кооперативної секції виголосила п. Неоніля Селезінкова. Секція працює з РОУК і кооперативною ґільдою. При 17-ох філіях є кооперативні секції.

Звіт з діяльности сільсько-господарської секції відчитала п. Несторівна тому, що референтка п. д-р Кононенко відійшла зі С. У. до „С. Г.". Заходом цієї секції відбувся 3-місячний інструкторський курс, який покінчило 19 курсанток. Ці інструкторки працюють тепер при філіях. У краю філії уладили 105 куховарських і трикотарських курсів.

Звіт з діяльности секції суспільної опіки відчитала п-і О. Шепарович тому, що референтку п-ю М. Колтунюкову Виділ С. У. усунув з членів. Секція присвятила найбільше уваги опіці над дітьми наших еміґрантів.

Про міжнародні звязки склала звіт Мілена Рудницька, касовий звіт п-і М. Мудрикова.

ПРОМОВА ЮВИЛЯТКИ С. РУСОВОЇ.

По перерві в год. 3.15 пополуд. промовляла п-і С. Русова. Привитала Збори від Української Жін. Нац. Ради у Празі. Радіє, що праця С. У. поглиблюється і поширюється. Стверджує, що часописи „Жінка" і „Жіноча Доля" обхоплюють усі ділянки жіночої праці. Вкінці накликає щоб жінки залишили особисті сварки і непорозуміння.

З черги голова М. Рудницька виголосила реферат п. н. „Союз Українок у звітовому році". Референтка запевняла, що С. У. хоче бути понадпартійною орґанізацією. Одначе з цього ще не виходить, — говорила референтка — щоб С. У. не займався загальнонаціональними справами. Опісля дуже широко говорила про справу виборів до сойму і запевняла, що відома нашим читачам тактика Виділу С. У. у справі виборів до сойму і сенату була правильна. Свою участь у виборчій акції пояснює референтка тим, що — мовляв — не передбачила компромісових умовин при виборах. Признає, що свій вибір на посолку прийняла би, але не з особистих мотивів. Вкінці заявляє, що не прийме вибору на голову С. У. тому, що члени С. У. не станули в її обороні перед нападами преси. Таку саму заяву склала п. О. Шепаровичева в імени членів Виділу.

ДИСКУСІЯ.

В год. 5-ій почалася дискусія, в якій шість перших делеґаток славословили голову і Виділ за їхню тактику. Делеґатка з Рогатинщини Хоптякова говорила про нечувані відносини в Рогатинщині, де для паралізування акції кружків С. У. радикали засновують по селах Жіночі Громади. П. Пеленичка згадує, під якими умовинами молодь буде співпрацювати в „С. У.". Радіє з дотеперішньої політики Виділу і домагається, щоб Виділ не допускав до впливу в С. У. прихильників Палієва.

Делеґатка Терпилякова підкреслює, що поступовання Виділу вважають у краю саме так, що С. У. займається політичною акцією. Якщо деякі члени С. У. усунулися з Виділу від праці, то лише тому, що з їх думкою Виділ не числився. І так нема вже рук до праці; тому не слід усувати членок, які мають за собою теж заслуги у громадянській праці. Слід співпрацювати з „С. Господарем", бо якщо „С. Г." займеться сільсько-господарською акцією між жіноцтвом, С. У. не буде мати з чим показатися на село.

Делеґатка д-р Х. Кононенко спростовує звіт п-і О. Шепаровичевої, яка подала, що д-р Кононенко була урядничкою в С. У. і відійшла до С. Г. Делеґатка підкреслює, що вона була не лише урядничкою, але і членом Виділу С. У. Відійшла з Виділу С. У. тому, що її громадська совість не позволяла далі співпрацювати, бо голова та Виділ не рахувалися з думками членів. Виступаючи з Виділу 15. січня ц. р. д-р Кононенко не знала, що дістане заняття в С. Господарі. Пригадує голові Рудницькій і Шепаровичевій, як то вони раніше ходили до С. Г., щоб забрав собі урядничку д-р Кононенко. С. Г. хотів, щоб С. У. вів сільсько-господарську акцію між селянками, але в Хліборобській Палаті заявили, що С. У. займається політичною працею і тому не може вести цієї справи. С. Г. веде корисну працю уладжуючи курси сільсько-господарських інструкторок, анкети і т. д. Наводить факт, що у Брідщині С. У. аґітував між селянками, щоб не йшли на анкети С. Г. Тому що в дискусії можна промовляти 5 хвилин і голова Рудницька візвала скінчити, д-р Кононенко не могла далі промовляти.

В год. 6.50 дискусію перервали тому, що в год. 7.30 починається академія в честь С. Русової.

Арештування комуністів.

Тайна комуністична радіостація в Варшаві.

У львівському воєвідстві перевели ревізії й арештували сто комуністів; у Самбірщині арештували 13 осіб, у Жовківщині 12, в Перемишлі 8, в Турчанщині 10 осіб. У Турці припинили в діяльності жидівський спортовий клюб „Маккабі". В Дрогобиччині арештували 29 осіб і опечатали льокаль муз.-драматичного т-ва, де найшли комуністичну бібулу.

У келецькому воєвідстві арештували понад 50 комуністів. У Варшаві переводили ревізію цілу ніч, до рана арештували 19 визначних комуністів, м. ін. кількох членів центр. комітету комуністичної партії Польщі. Разом арештували в Варшаві досі 250 осіб. **В мешканні Шмуля Естермана при вул. Муранівській 32. викрили тайну радіостацію, яка засоблялась електричним струмом із міської електричної сітки. Найшли там стенограми телеґрам, які радіостація висилала до Москви. При праці приловили радіотелеґрафіста Абу Вольфінґера. Радіостація вдержувала звязки з усіма відділами компартії в краю та в закордоні.**

Дивний процес.

ЗА ФАЛЬШУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ, ОШУКАНСТВА І.. ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Сьогоднішній день розправи виказав, що докази у справі приналежности 4-ох перших підсудних до ОУН опираються головно на здогадах і „поуфних" інформаціях. Конкретних фактів вини підсудних щодо приналежности немає. Розправа почалась в 9. год. Як перші зізнавали поліційні розвідчики: *Бабяк* і *Хімяк*. Оба вони у своїх зізнаннях мнуться, заслонюючись тим, що не пригадують собі, перекручують слова обвинувачення. Інші свідки, як Кобальш, нач. розв. Фурман, асп. Гольдгавр, Сальпетер, Лінк, пол. розв. з Камінська і Костюкіана зізнають головно на обставину фальшування „доводів".

Свідок *Ярослав Макорушка*, перед зізнанням складає протест проти того, що його скованого спроваджують на розправу.(Обв. Матлу і Грицака теж пішки спровадили скованих). Зізнає, що ніодин з підсудних не був йому відомий як член ОУН, а обв. Гудзюк був лише кандидатом на члена.

На цьому покінчилося переслухування свідків. Оборонці звернулися до трибуналу, щоб допустити нових свідків, і відчитати письмо на доказ невинности підсудних.

Трибунал пішов на нараду. Після наради відложив розправу до чергового дня.

Довкола страчення Гавптмана.

НЮ-ЙОРК 2. 4. ПАТ. Вчора вечором суд у Трентоні мав рішити, чи поставити в стан обвинувачення б. адвоката Венделя, що признався до участи у схопленні дитини Ліндбергів. Одначе суд відложив рішення до нинішнього дня.

ТРЕНТОН, 2. 4. ПАТ. Начальник вязниці Кімберлінґ визначив покищо новий речинець страчення Гавптмана *на суботу*, 4. ц. м. год. 1. Одначе трибунал у справі помилування має право відложити речинець екзекуції до часу виясненння справи Венделя. Якщо Венделя поставлять у стан обвинувачення, тоді Кімберлінґ зажадає відложення екзекуції поза визначену дату. Як зачувати, відтиски пальців Венделя не відповідають відтискам, які ствердило слідство. Також характер письма Венделя не є тотожний з характером письма листів, висилаяних у справі викупу.

Показується, що рішення про відложення страчення Гавптмана видав сам ґубернатор Гофман. Державний прокуратор Вілєнц каже, що ґубернатор *не мав ніякої підстави* відкладати страчення і заповідає внесення скарги до федерального уряду проти ґубернатора за самоволю. Б. адвокат є людина зовсім звихнена і перебував підчас схоплення дитини в Шикаґо, де займався зведенництвом.

Велика перемога абісинців.

АДДІС-АБЕБА, 2. 4. ПАТ. Головна кватира абісинських військ оголошує комунікат про велику перемогу над італійцями. Згідно з цим комунікатом, абісинські війська заняли почвірну лінію італійських укріплень. На побоєвищі згинуло, мовляв, 36 італійських старшин і 700 вояків та 2.000 тубемців, що боролись по італійському боці. Місця, де йшов бій, комунікат не подає.

Підступ сина раса Гаґоса.

КАІРО, 2. 4. ПАТ. Єгипетська преса повідомляє, що один із синів раса Гаґоса з відділом 300 абісинців піддався італійцям. Опісля виявилося, що це був лише підступ. За кілька днів Гагос із своїми людьми пішов наступом на італійський табор, спалив міст на ріці Таказе, взяв до неволі кількох італійських старшин, забрав кілька скорострілів і вернувся до своїх.

Для полекшення акції раса Гаґоса абісинські війська виконали тодіж диверсійний напад на сусідньому відтинку.

Вистава шкільних праць у Львові.

Вистава шкільних праць учнів з французької і німецької мови отворена в жін. гімназії ім. Кор. Ядвиґи у Львові (вул. Потоцького) у двох кімнатах. Маємо там афіші, оповістки та пропаґандові листки, що свідчать про суспільно-громадянське життя молоді; маємо там численні ілюстрації до поодиноких читанок шкільної обовязкової і позаобовязкової праці; маємо спроби учнівських перекладів з німецької мови на польську й українську; маємо спроби учнівського драматизування кращих читанок; є краєвидні й етнографічні збірки, географічні мапи, граматичні таблиці, мовні правила, ключі поправи; також моделярство пристосовано як засіб до облекшення чужої мови. Заповіджені були також покази нотаток, віршиків, власних словничків, одначе ми їх на бачили.

Насуваються деякі сумніви, а саме: чи ті всі численні ілюстрації й моделяції, що вимагають великого накладу часу, причиняються дійсно до облекшення навчання; одначе певно, що вони причиняються до утревалення слів та до розумної розбудови чужомовного слівництва.

Вистава ця, як перший почин актуалізованого навчання чужих мов, заслуговує на повне признання і її варто оглянути. Одначе коли мала би шкільна молодь піти оглядати виставу, тоді треба би ті всі стоси ілюстрацій та матеріялів якось наглядно впорядкувати; подібні змістом ілюстрації зіставити побіч себе; ріжні повиймати зі стосів та поровішувати й порозкладати так, щоб кожна сама про себе впадала в очі; безвартісні усунути: ми бачили таку з написом: Padelboot (?), а під цим другий напис „Obsternte" — оба написи стояли в простій суперечности зі собою, а сама ілюстрація лиш частинно відносилася до збору овочів. Коли молодь має зі звидження вистави дійсно скористати, тоді на виставі не повинен залишитися хаос, який ми бачили 1. ц. м.

Д-р Л. В.

в тій самій порі і в тій самій салі театру Ріжнородностей. Хто не мав досі змоги набути білети вступу — то може набути їх ще в пятницю і суботу в год. 3-ій в касі театру Ріжнородностей.

— **Репрезентаційна вистава еспанської графіки** в салях польського Т-ва прихильників мистецтва у Львові (Промисловий музей, вул. Дідушицьких 1) викликала велике зацікавлення широких кол прихильників справжнього мистецтва. Вистава отворена щоденно від год. 10 до 15 попол.

— **Академічні Вечорі в Дрогобичі і Яворові.** В неділю 5. квітня ц. р. в год. 18. відбудеться в Дрогобичі заходом Богосл. Наук. Т-ва у Львові виклад п. н. „Католицизм і націоналізм". Прелеґент о. д-р М. Конрад. Того самого дня і в тій самій годині відбудеться також виклад у Яворові п. н. „Надприродні явища у Насті Волошин". Прелеґент о. д-р Г. Костельник.

— **Не продають українцям землі.** Наслідком банкроцтва польських дідичів у Сх. Галичині ведеться парцеляція більшої земельної власности. В селі Телячім пов. Підгайці селяни українці звернулися до Земельного Уряду у Львові з проханням, щоби позволив їм набувати при парцеляції землю. Земельний уряд відповів, що вони не мають права купувати землі на парцеляції, бо не служили в польському війську. Подібні факти були в повітах Тернопіль, Борщів і інших.

— **Сконфіскували Гоголя в Коломиї.** Підчас ревізії в мешканні п. С. Кузьми в Коломиї забрано повість Гоголя „Тарас Бульба" в українському перекладі. Коломийський прокуратор рішив сконфіскувати цю книжку, добачуючи в ній зневагу польського народу й підбурювання проти Польщі. Справа знайшлася на днях на воканді окружного суду в Коломиї, який затвердив конфіскату небезпечних місць у повісті. Проти цього присуду оборона внесла відклик до апеляційного суду. Дивна річ, що повість „Тарас Бульба" появлялась у нас без цензурних труднощів?

— **Кредити на розбудову міст.** Із Фонду праці призначено такі кредити для міст: Львів дістане на розбудову каналізації 300.000 зол., на дорогові роботи 170.000 зол., на реґуляцію Полтви 50.000 зол., на розбудову трамвайних ліній зурної перешкоди уже в кількох виданнях не 160.000 зол., Т-во боротьби з туберкульозою в ред і по війні, і щойно тепер, коли зацікавився нею ввесь світ, бо вирвнула навіть в чужинних операх і кінах, коломийський суд рішив її сконфіскувати. Що скаже на це львівська акція Голосу 15.000 зол., на будову бараків для бездомних 15.000 зол. Поодинокі міста львівського воєвідства одержали: Перемишль на розбудову каналізації 175.000 зол., на дорогові роботи 40.000 зол.; Сокаль на дорогові роботи 20.000 зол.; Самбір на дорогові роботи 25.000 зол.; Дрогобич на дорогові роботи 35.000 зол., Борислав на розбудову каналізації 50.000 зол., на будову доріг 120.000 зол. і торговиці 15.000 зол.; Сянік на будову водотягів 100.000 зол.; Ряшів на розбудову каналізації 90.000 зол.

— **Віддавати нелеґальну зброю.** Станиславівський воєвода Старжинський оголосив поклик до всіх, хто на терені воєвідства має нелеґальну пальну зброю та муніцію, щоби зложили її добровільно до 15. ц. м. у міських і громадських урядах або у солтисів громад. Після 15. квітня будуть переведені ревізії осіб, мешкань та будинків і в кого знайдуть зброю, того потягнуть до строгої відповідальности.

— **Кредити на воєвідські публичні роботи.** Міністерство праці і суспільної опіки призначило на сезонові публичні роботи з кредитів Фонду праці в загальній сумі 46 міліонів зол.: 9 мі-

НОВИНКИ.

— **На уфундування вітражу в Успенській церкві** з нагоди 70-ліття о. кан. Д. Лопатинського зложили в Адмін. „Діла": дир. Ярослав Колтунюк 5 зол., Михайло Білик 3 зол.

— **Повідомляємо громадянство,** що карти вступу на свято Софії Русової, яке улаштовує „Тов. Укр. Захоронка" і „Рідна Школа" дня 7. квітня можна дістати в крамниці Народ. Мистецтва, вул. Костюшки. 1832

— **Овочевий страган** інж. Богачевського вже знов чинний і поручає смачні і здорові овочі. Ріг Ринку, напроти цукорні Міхотка. 1820

— **Яка буде цього року весна?** Весна цього року незвичайно вчасна. Заповідається гарна й тепла. Тому управа живця в Черчі відкриває сезон уже 1-го травня. Найкраще їхати на лікування весною: найвигідніше тоді купатись і найдешевше утримання. 1830

— **Відгуки першоквітневих жартів.** Те, що сказав наш малий фейлетоніст у вчорашнім фейлетоні „Веселий день", справдилось. Багато осіб не всилі відріжнити жартів від правди і навіть сьогодні, після вчорашнього малого фейлетону, питаються, чи вся новинка п. з. „Нарешті" таки вигадана. На просьбу деяких осіб, згаданих у цій новинці, подаємо до відома, що вся вона — тільки 1-квітневий жарт і не можна з неї робити ніяких поважних висновків.

— **Засідання фільольоґічної секції НТШ** відбудеться в суботу, дня 4. квітня 1936. р. в бібліотечній кімнаті в 18. год.; порядок дня: докінчення справ попереднього засідання.

— **Засідання Комісії національної економіки, соціольоґії й статистики при Історичній Секції НТШ** відбудеться в понеділок, дня 6. квітня ц. р. в год. 7-ій вечором у Бібліотеці НТШ.

— **Сьогодні в пятницю 3-го квітня перша вистава „Дитячих опер"** в театрі Ріжнородностей в імпрезі „Рідної Школи". Початок в год. 3.30 попол. В операх „Червона Шапочка" і „Лисичка Котик і Півник" — беруть участь молоді, многонадійні співочі сили. Повторення вистав відбудеться: в суботу 4-го і в неділю 5. квітня

дів на акцію затруднення безробітної молоді; 5 міл. на мешканеве будівництво для Товариства робітничих осель. 600 тисяч на регіональні пляни та студії. Решту 31.400.000 зол. розділено на поодинокі воєвідства, м. ін. для львівського воєвідства 1.450.000 зол., станиславівського 680.000 зол., тернопільського 560.000 зол., волинського 720.000 зол. Міністерство праці звелило всім воєвідствам розпочати негайно роботи.

— **Кривава хроніка.** Господар Петро Арендач виступив з процесом проти Антона Пшибильського в Стрию (Долішні Лани), від якого домагається 20.000 зол., мовлячи, що ще за часів війни оба найшли укритий скарб у золотих монетах. Пшибильський взяв цей скарб у переховання, частину виплатив, а більшу частину сховав і не хоче свому спільникові нічого більше дати. — Урядовець судової прокуратури в Н. Санчі, 35-літній Тадей Яніцький, посперечавшись зі своєю жінкою, застрілив її з револьвера. — В Тернополі арештовано почтового підурядника Словика, що здефравдував коло 40 тисяч зол., які вибирав із грошевих листів. — На дорозі із Стрілиськ до Грусятич пов. Бібрка напав Михайло Вишиваний на 70-літню Розалію Перетятко і зрабував їй 10 долярів. Його арештовано. — На дорозі між Козиною і Єзуполем два замасковані напасники ограбили Михайла Тихоноха та його жінку, відбираючи їм гроші. — В Тужилові пов. Калуш згорів громадський дім, в якому згинув якийсь волоцюга, що там ночував. — До Сяну під Перемишлем кинулася молода дівчина, як показалось, безробітна мазиристка зі Львова, що приїхала до Перемишля шукати посади. Дівчину врятували і відставили до шпиталю. — В Желехові Вел. пов. Кам'янка Стр. обікрали злодії церкву, забравши позолочувану чашу і літургічні ризи. Тої самої ночі вломилися теж до місцевої кооперативи, але не взяли нічого.

— **Велика пожежа.** В Млаковичах пов. Городок Яг. згоріло в ночі на 1. ц. м. 10 хат, 10 стаен і 9 стоділ. Шкоду обчисляють на поверх 10 тисяч зол.

— **Арештування комуністів у Станиславові.** Слідча влада перевела в Станиславові масові ревізії у відомих комуністичних діячів і придержала 20 осіб. У дальших 13 осіб зревідовано мешкання. Повітове староство наслідком ствердження комуністичної діяльности закрило т-во „Лшебуй" та опечатало його домівку.

— **Сміла втеча вязня.** Як повідомляють із Ковна, знаний бандит рецидивіст, засуджений на 7 літ вязниці, коли відводили його із судової салі до келії, сіпнувши сильно рукою, зірвав кайдани, якими був прикований до співтоварища, і втік на найбільше рухливій вулиці. Досі не вдалося його відшукати.

— **Шкідливі фільми.** Компетентні чинники у Варшаві звернули увагу польських фільмових продуцентів, щоб не випускали образів на російських мотивах, де люди виступають в російських одностроях, бо такі фільми мають шкідливий вплив на видців. Рішено також недопускати заграничних фільм з ґанґстерським змістом, тому що такі фільми впливають некорисно на психіку неосвідомлених елементів і причиняються до зросту злочинности. Припинять також імпорт несамовитих фільм, що впливають відємно на психіку і нервову систему публики.

— **Спортовий гимн.** В державнім уряді фізичного виховання у Варшаві створено музичний комітет, що має устійнити умовини музичного конкурсу на спортовий гимн і марш. Не можна би українцям подумати про щось подібне?

— **З Польщі.** Варшавський апеляційний суд затвердив присуд, яким засуджено на 6 місяців вязниці кс. Йосифа Котовіцького, який вдарив в ухо учня за неморальне поведення і спричинив хоробу хлопця. — У познанському суді Стефан Гоньчинський, засуджений за крадіж на 2 роки вязниці, добув ніж і кликнувши: „я невинен", пробився в серце. — Біля Познаня впав військовий літак, причому пільот легко потовкся.

— **Географія совітської Росії.** Совітська академія наук приготовляє географію Совітської Росії в 26 томах. Видавництво буде мати енциклопедичний характер і буде скінчене впродовж чотирьох років.

— **Міжнародній зїзд безбожників** відбудеться в часі Великодних свят у Празі. На зїзд запрошено також представників совітських безбожників, які запрошення приняли й обіцяли прислати численну делегацію.

— **Нелегальний транспорт.** Австрійська влада придержала на чехословацькій границі вантажний самохід, на якому находилося 70 тисяч примірників соціялістичного органу „Арбайтерцайтунг", що виходить у моравському Берні. Як відомо, „Арбайтерцайтунг" виступає гостро проти австрійського уряду. Арештовано теж чотирьох конвоєнтів цього транспорту.

— **Міліон людоїдів на світі.** Відомий антропольоґ д-р Амерсвіль з Едінбурга видав брошуру, в якій стверджує, що тепер живе на світі міліон людей, які постійно, правильно або принагідно їдять людське мясо. Підчас своїх подорожей по світі він особисто переконався, що люди в нинішніх часах є присмаком для деяких людських племен. Найбільше випадків людоїдства він ствердив у середущій Африці та на островах на північ і захід від Австралії.

— **Німецькі часописи заборонені в Чехословаччині.** Чехословацький уряд оголосив спис 128 німецьких часописів, заборонених у Чехословаччині. У списі є низка великих щоденників, політичних журналів, гумористичних часописів, радієвих оглядів та кілька фахових часописів.

— **Св. Письмо по циганськи.** У Празі має появитися на днях перший зшиток перекладу св. Письма на циганську мову. Перекладу піднявся фільольоґ С. Ман, лектор англійської мови берненського університету, один з небагатьох знавців циганів та їхньої мови. Переклад має подвійну ціль: поперше утревалити на письмі одну з найцікавіших мов, споріднену зі санскритом і індійськими мовами, а подруге прислужитися самим циганам, що не мають досі ніякої літератури у своїй мові. Більшість циган, що живуть у Чехословаччині числом 26 тисяч (головно на Словаччині), є католиками.

— **Навернув на християнство 10.000 поган.** До Льондону приїхав місіонар Алістер Сміт, що провів 45 літ серед диких племен Африки. В 1891 р. вислали його до південної Африки навертати на християнську віру поганське племя негрів. Останніх 30 літ він жив постійно серед зулюсів і з нараженням життя виконував свою місію. Часто попадав у руки канібалів, але все вмів вийти ціло з небезпеки. За той час удалось йому приєднати 10.000 зулюсів до християнства та взагалі до европейської культури.

— **Жінки пасторами в Норвеґії.** Норвеський парлямент ухвалив проєкт закону, що надає жінкам право виконувати всі адміністраційні обовязки нарівні з мужчинами. В дискусії деякі посли зазначували, що іменування жінок священиками вразило би релігійні почування населення. Одначе міністер справедливости відповів, що рад буде у виїмкових випадках наділити жінки функціями пасторів.

— **Смертна пощочина жінки.** Незвичайна подія сталася в одному німецькому містечку біля Марбурга. 55-літній різьбар Ґреґор Дракслер посварився з фабричною робітницею Анною Вебер, яка, доведена до крайности, вдарила його двічі в лице. На велике здивування очевидців тієї сцени Дракслер, почуваючись безборонним, обернувся і не мовлячи ні слова, пішов додому. По дорозі він захитався і впав на землю. Покликали лікаря, але він не міг уже нічого вдіяти. Дракслер помер серед страшних судорогів. Обдукція виявила, що від сильних ударів жіночої руки йому тріс череп. Енерґійну Анну Вебер арештували.

— **Ріжні вістки.** Румунська фільмова цензура заборонила висвітлювати фільми, в яких виступають ґанґстери. — У Тсінан-фу вбили губернатора китайської провінції Шантунтан-футу. — В Нанкіні згорів підчас осідання чотиромоторовий пасажирський китайський літак, причому залога згинула, а пасажири врятувалися.

— **Музей „Бойківщина"** в Самборі мав від 1. січня до 31. березня ц. р. 94 катальоґові числа приросту до ч. 4.090 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольоґія 59, етнографія 110, портрети 1, банкноти 4, печатки 1, різьба церковна 3, старі памятки 1. Архів і бібліотека: книжки 92, стародруки 1, документи з часів світової війни 3, часописи 632, афіші 8, кліші 9. Жертводавцями були: о. Вань Л., Височанський І., Городиський І., Дороговець П., проф. Дахнівський Д., Іжицька М. з Белеїв, проф. Кубійович В., д-р Кобільник В., Кнолле І., Кінасевич Я., Лаврів Р., Максимик Л., Мищишин П., д-р Максимчук І., Томаток Б., „Товариство Наукове", Львів, Федорович І., о. Чижович С. Спеціяльно складає Управа Музею „Бойківщина" щиру подяку о. Білинському Петрові (Матьків) за збірку прегарних моделів, Вп. П. Проф. Д-рові Домбковському П. за дар цінних книжок для нашої бібліотеки та Вп. Радн. Стефановичеві М. за кільканадцять цінних книжок. — **Управа Музею „Бойківщина", Самбір, вул. Тиха ч. 1.**

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": *„ОБВИНУВАЧУЮ ТЕБЕ, МАМО!"*

Фільма зроблена на підставі відомого ще передвоєнного твору франц. письменника Леона Фрапіє п. з. „Дитячий Захист". Заголовок фільми може лякати неодного; її зміст не такий прикливий, не такий театральний. Бачимо історію двох нещасливих осіб на тлі цілої громади бідних, затурканих дітей, яких батьки мусять позбуватись на пів дня з дому, відсилаючи їх до захисту. До цієї виховної установи зголошується на служницю дипльомована вчителька, без засобів до життя, не маючи змоги чекати на посаду. Вона так привязується до чужих дітей, так уміє відгадувати їх духові та фізичні потреби, що заступає не одному з них маму. Є тут теж одна 9-літня дівчинка — донька легкосердої птахи. Вечорі, які вона проводить з мамою в нічному шинку, серед найгіршого товариства, залишають їй болючі спомини. Потребу сильного почування переносить вона на свою опікунку-служницю з захисту. Коли її опікунка схоче її залишити саму, після того, як покинула її мама, вона переживе повну трагізму хвилину.

Вся фільма складена в ніжних психольоґічних нюансів; бувають і сміливі сцени — не для молоді. 9-літня Полета Елямбер, що грає першорядну ролю, майже не робить враження дитини своїми очима, в яких відбивається страх передчасного усвідомлення. Головну ролю грає досі невідома нам артистка з подивугідною ніжністю. Фільма пересічна. Не диво, що дістала вона 16 нагород у ріжних краях Европи та Америки.

Дивогляди.

ЦІЛУНОК НА СУДОВІЙ САЛІ І В НАУЦІ.

Перед цивільним судом у Парижі відбувся цими днями процес подругів Бельжавів у розводовій справі. Жінка домагається розводу, обвинувачуючи свого чоловіка в тім, що він від двох літ, від часу, як оженився, ще не поцілував її ні разу. Вона любить свого чоловіка, але його поведінка нищить подружє щастя. Чоловік відповів устами свого адвоката, що він від наймолодших літ не любить цілуватись.

У звязку з тією історією можна навести свіжі досліди одного американського психольоґа Мек Квіна, який ділився в радіо із своїми слухачами вислідами анкети на тему: „Чому дівчата, коли цілуються, заплющують очі?" На 100 дівчат 72 підчас цілунку мали заплющені очі. Тільки три відкрили одно око, а другим дивились здивовано на мужчину; тоді це друге око розширялось. 4 дівчата заплющили очі вже підчас цілунку. Ледве 21 з них мали відкриті очі ввесь час. Психольоґ поцікавився причинами цього явища і дав на це таку відповідь: 72 дівчат заплющило очі тому, що мужчина, який цілував їх не був такий гарний, як вони собі це уявляли, коли заплющували очі, мріяли. Ті, що відкривали очі, робили це під впливом вусів, які їх кололи або здивовані несподіваним для них цілунком.

ГРА В КАРТИ ПІД ХМАРАМИ.

Шулери з Льос Анджельос найшли спосіб, як обійти поліційний закон, що не дозволяє на азартну гру. Вони влаштували кімнату до гри в літаку, куди всідали гості, які мали охоту грати. Поліція знала про цей літак, але не могла грачів зловити, щоб перевірити, яку гру вони грають. Одного дня, коли літак осів, поліція найшла там докази, що йшла азартна гра і літак сконфіскувала.

Спорт.

ЗМАГАННЯ ВІДБИВАНКИ.

В суботу 4. і в неділю 5. ц. м. улаштує У. С. С. ще одні змагання у відбиванці. Мали це бути краєві змагання, але жодна дружина з краю не зголосилась. Тому візьмуть у них участь по 4 найкращі жін. і муж. дружини Львівщини: жінки — Плай, Сокіл-Батько, Стріла і Дніпро (Винники), мужчини — Сокіл-Батько, Сокіл IV, Плай і Черник. Вони дають запоруку гри на високім рівні, повної емоційних моментів.

Змагання ці відбудуться у Спортовій Галі при вул. Яблоновських (побіч плавальні) від год. 16. до 18 на двох грищах рівночасно. Ціни вступу від 30 сот.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Уляс Самчук: **ВІДНАЙДЕНИЙ РАЙ.** Львів 1936. Бібліотека „Діла“ ч. 1. Стор. 168, 8°. Вінета Павла Ковжуна.

М. М.: Z.S.S.R. RZECZYWISTOŚĆ. Warszawa 1936. Wydawnictwo kwartalnika „Wschód“. Str. 79, 8°.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, Львів, квітень 1936, ч. 4. Зміст: Ф. Невестюк: У Севастополі; Ярослав Шрамченко: Ще про однострій української морської піхоти в рр. 1917-20; Ю. Е. О.: Великодний спомин із 1915 р.; полк. В. Евтимович: До історії камянецької спільної юнацької школи; І. Іванець: Великодня „Бомба“; Інж. М. Скидан: Шлях І-го Галицького Корпусу в поході на Київ; Д-р Мих. Антонович: Нові дві вістки про Коліївщину; Мих. Островерха: У московському полоні; Тридцятьлітя „фаркіхи“; Теодор Марітчак: На переломі; Бібліографія.

Листування Адміністрації.

Чорний Крук. Легітимація потрібна на суботу 4. ц. м. пополудні. З огляду на передсвяточний тиждень кінчіть свою поїздку і вертайтесь!

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

СУДОВА ВИШНЯ:

3. IV. Інваліди.

В цім році Великдень святкуватиме Театр у Яворові.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 3. IV. год. 8. веч. Аб. 14. „Ваш кореспондент повідомляє“.

Субота, 4. IV. год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою“. Ціни найнижчі.

Неділя, 5. IV. год. 3.30 поп. Аб. 12. Ціни найнижчі „Баль у Савою“; год. 8. веч. Аб. 14. „Ваш кореспондент повідомляє“.

Понеділок, 6. IV. год. 8. веч. Аб. 13. „Панотець Марко“.

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Обвинувачую тебе, мамо!“
АТЛЯНТИК: „Кенігсмарк“.
ВАНДА: „Нана“, „Погоня за місяцем“.
ҐРАЖИНА: „Цісарсько-королівський вальс“.
КАСІНО: „Каліенте, місто кохання“.
КОЛІСЕЙ: „Дівчина з Мілянo“, ревія: „Ціни нижче, програма вище“.
КОПЕРНИК: „Чорні очі“.
МАРУСЕНЬКА: „Чорні очі“.
МІРАЖ: „Чортова спокуса“ з Джозе Мохікою, „Зміна сердець“ з Джанетою Гейнор і Чарльсом Фарелем.
МУЗА: „Дім ч. 56“.
ПАКС: „Голгота“.
ПАЛЯС: „Відень, місто моїх мрій“.
ПАН: „Марія Башкірцев“ із Секе Сакалем.
РАЙ: „Їх Екселенція шофер“.
СВІТ: „Баль у Савою“ та гротеска з Мікі Мавс.
СТИЛЕВЕ: „Бурлака з над Волги“ і ревія.
ТОН: „Борюся за життя“ Павло Муні.
УТІХА: „Полумя“ з Дольорес дель Ріо та ревія.
ХИМЕРА: „Золотоволосий шибеник“

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)

Нюйорк.

Закордонне радіо.

Пятниця, 3. квітня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Музика, 14.00 Сп. ресітадь Люїзи Терацціні (кольор. сопр.), 15.20 Концерт для молоді, 17.30 Солісти — альт, тенор, бас, 19.15 „Самсон і Даліля“ оп. Сен Санса, **Прага** (470,2) 15.00 Легка музика, 17.15 Смичк. квартет, 19.20 Нар. пісні, 22.20 Форт. ресітадь, **Париж** (2648) 13.15 Розр. концерт, 21.15 Спів, 21.45 „Фридерика“ оперетка Легара, **Білгород** (437,3) 16.00 Форт. ресітадь, 18.30 Пісні, 19.50 Популярні пісоньки, **Берлін** (356,7) 16.30 Легка й вес. музика, 20.10 Музика (орх.), 20.45 Концерт присв. творчості Брамса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.10 Форт. тріо 22.30 Музика — варіяції на 4 флєти, **Мінхен** (405,4) 17.00 Солісти, 22.30 Німецькі мистці, Нойзіцер-Тенісен сопр., **Будапешт** (549,5) 17.40 Сольо на тарогато, 18.00 Татарські пісні, 19.00 Популярні мад. пісні в супр. циг. орх., 20.15 Концерт., **Мілянo** (368,6) 11.30, 13.35 Легка музика, 21.15 Джез. музика, **Рим** (420,8) 20.30 Концерт орх., 22.00 Орг. музика.

Субота, 4. квітня 1936.

Відень (506,8) 19.30 „Віденки“ оп. Легара, 22.00 Концерт, **Братислава** (298,8) 19.15 Словацькі нар. пісні, **Прага** (470,2) 19.15 Сольо на ксильофоні й тубафоні, **Париж** (1648) 17.00 Концерт, 21.15 Опера, **Білгород** (437,3) 13.15, 18.30 Пісоньки, 20.00 Легка музика, **Берлін** (356,7) 12.00 Концерт, 19.00 Вес. радіопеса з муз., 22.30 „Кінець діло хвалить“ вес. вечір, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, **Ляйпціґ** (382,2) 19.10 Секстет на дві скр., альтівка й віольонч., **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика, 15.15 Солісти, 19.35 „Трубадур“ оп. Вердія, **Будапешт** (549,5) 12.05 Циг. музику, 17.30 Сальон. музика, 20.45 Концерт, 22.30 Циг. музика, **Мілянo** (368,6) 13.10 Пісоньки, 20.35 „Іль Табаро“, „Сестра Анджеліка“, „Джанні Скікі“ оп. Пучінія, **Рим** (420,8) 13.15 Пісоньки, 19.20 Легка музика.

Львівське радіо.

Пятниця, 3. квітня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Шк. авд.: Як сніжинка перемінилася в каплю води, з муз. ілюстрацією, 12.40 Р. Вагнер і Маскані з гр. пл., 13.10 Домашнє господарство, 13.15 З ринку праці, 13.20 Хвилина відпочинку, гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт сальон. квартету, 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Для ст. дітей: Природа в квітні, 17.00 Північно-східні землі, 17.15 Хвилина поезії: Нові поезії Каз. Вежинського, 17.20 Нар. пісні, 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Слідами Яносіка, 18.30 Програмова скринька, 18.40 Хвилина зах. земель, 18.45 Сп. ресітадь Ірини Цивінської в супр. форт., 19.00 „Барди вулиці“, 19.20 Рекламовий концерт, 19.35, 19.39 Спортові вістки, 19.45 Сніговий комунікат, 19.50 Бюро студії розмовляє зі слухачами, 20.00 Симф. концерт; у перерві ок. год. 20.50 Веч. денник, Із сучасної Польщі, 22.30 Техн. скринька, 22.50 Танкова музика з гр. пл.

Субота, 4. квітня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Огляд видань, 12.25 Концерт камер. орх., 13.10 Домашнє господарство, 13.15 Концерт бажань із гр. пл., 14.30 Сальонова музика з гр. пл., 15.00 Сиве волосся, леґенда, 15.15 Польська морська торговля, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт орх., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Весела авдиція для дітей: „Катруся й Маруся в цирку“, 16.45 Вся Польща співає, 17.50 Упосліджена провінція, 18.00 Пісні вик. Е. Плонський (баритон) у супр. форт., 18.25 Муз. мініятури, смичк. квартет, М. Рак І. скр., Л. Сан ІІ. скр., М. Лобачевський альтівка, П. Пшеничка віольончеля, прогр.: В. Барвінський: Шість мініятур, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Із ріжних країн — форт. твори, 19.00 Рацлавіцька панорама, 19.20 Рекламовий концерт, 19.35, 19.39 Спортові вістки, 19.45 Актуальна гутірка, 20.00 Легка музика, спів, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Шлеський образок, 21.00 Ченстохова, 21.30 Виленська зазуля, 22.00 Сон на виставі образів — авд. на осн. „Образків із вистави“ Мод. Мусорґського, 23.05 Легка сальонова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5.30,75.

У Варшаві були такі курси: Бельгія 89.85, 90.03, 89.67, Голяндія 360.75, 361,47, 360.03, Льондон 26.31, 26.38, 26.24, Ню Йорк 5.30 і 5/8, 5.32 і 1/8, 5.29 і 5/8, Ню Йорк кабель 5.31, 5.32 і 1/4, 5.29 і 3/4, Осльо 132.15, 132.48, 131.82, Париж 35.01, 35.08, 34.94, Прага 21.96, 22.00, 21.92, Швайцарія 173.05, 173.39, 172.71.

Папери: 5-прц. конверсійна поз. 59.75, 5-прц. залізнича позичка 55.75, 6-прц. долярова позичка 73.00, 4-прц. долярова поз. 49,75, 48.50, 7-прц. стабілізаційна 62.00, дрібні 62.88.

Акції: Банк Польський 95.00, 95.75. Лільпоп 9.10.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 2-го квітня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового	2.55 зол.
1 кг. масла десерового бочкового враз з бочковим опакуванням . . .	2·60 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням платить дефінітивну ціну	2·65 „
1 л. молока	0·15 „
1 к. яєць	2.35 „

Тенденція на масло і молоко вдержана, на яйця слаба, на сметану вичікуюча.

Маслосоюз повідомляє, що від 2. IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Кури мол. товсті без остріг І. кл.	1.10 зол
Кури товсті з острогами І. кл.	1.00 „
Індики товсті І. кл.	1.15 „
Індички товсті І. кл.	1.25 „
Пантарки товсті І. кл.	1.25 „
Качки товщені І. кл.	1.20 „

Приймає кури, качки, індики й пантарки в необмеженій кількости.

Птицю негодовану приймає по дешевшій ціні.

Приймає нових достаців.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.